

MOJA KARIJERA^{et}

Podržano od strane:

- The European Union

zahvaljujemo se:

**Zavodu za statistiku i Zavodu za zapošljavanje,
Federacija Bosne i Hercegovine;
Zavodu za statistiku, Republika Srpska;**

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of proMENTE and can under no circumstances be regarded as reflecting

Šta je *Moja karijera*?

- Individualni savjet u biranju karijere i obrazovni putevi do nje
- Dostupni putem interneta, e-maila, u dva otvorena savjetovalista te četiri izabrane škole u Sarajevu i Banja Luci

Zašto *Moja Karijera* ?

- Kada ljudi odaberu zanimanje u skladu sa svojim sposobnostima, interesima i očekivanjima , onda su sretni i produktivni
- Trenutno stanje u BIH:
  - Veoma malo obrazovnih programa za profesionalnu orijentaciju u školama
  - Postojeći testovi su prevaziđeni, zasnovani na zastarijelim klasifikacijama zanimanja i nisu validirani
  - Poteškoće pri dolaženju do univerzalnih informacija o obrazovanju
  - Brz proces reforme
  - Potreba za prekvalifikacijom

Produkti *Moje Karijere* ?

- 1) **Model** profesionalne orijentacije
- 2) **Savjetodavni rad** (pomaganje velikom broju ljudi tokom 2004-5)

Model for summer

Model for winter

Final model

Summer advice work

Winter advice work

Svrha 1: Model

- Output 1.1: primjena modela
- Output 1.2: transparentan pristup
- Output 1.3: promjenjiv fokus
- Output 1.4: dostupno svima i besplatno
- Output 1.5: mreža

Svrha 2: Dobri profesionalni izbori

- Output 2.1: bolja pripremljenost (procjena putem upitnika)
- Output 2.2: fokus na specifičnim potrebama
- Output 2.3: fokus na prelazu iz osnovne u srednju školu.
Učenici/studenti kažu da osjećaju da su preuzeli veću odgovornost

Key Dates

- Complete "for summer model"
- ?03.04? "For summer training"
- Summer advice work
- (round table)
- Complete "for winter model"
- ?15.10? "For winter training"
- (mid-term review)
- Extra training?
- Evaluation, final round table and model

et

Schedule

training

Round table?

training

Midterm review

Final round table

Prepare model for summer

Careers information

- Occupations
- Higher education

Careers suggestion

- Interests

Careers advice

Od 05.04.04

Summer advice work

Schools Secondary (+elementary)

SUS - everything

Prepare model for winter

Careers information

- Add sec. Schools
- Add "educations"

Careers suggestion

- Add values, ability, activities

Careers advice

Winter advice work

Schools Elementary Secondary

SUS - everything

Prepare final model

Koji su koraci u Moja karijera savjetodavnom procesu

1. Opšte informacije
2. Procjena klijenta
3. Predlog paleta odgovarajućih zanimanja
4. Informacije o zanimanju
5. Učenik razgovara sa roditeljima
6. Emocije / reakcije
7. Razgovor o razlikama subjektivno - objektivno
8. Izbor
9. Informacije o načinima školovanja
10. Samo - pomoć

Experimental / evaluacijski nacrt

		E1 (sve)	K (ništa)
T0	Izbor, Zadovoljstvo izborom, procjena		
	Opće informacije		
	Prijedlog	(Ljeto/ zima)	
T3	Izbor, Zadovoljstvo izborom		

et Evaluacijska studija baterije instrumenata

Instrumentarija

1. Upitnik opstih informacija (SES, zanimanja roditelja)
2. Upitnik o izboru zanimanja (izbor zanimanja?, zato to zanimanje, ko je utjecao na odluku.....)
3. *PMUI*
  1. *Upitnik profesionalnih interesa*
  2. *Samoprocjena vjestina*
  3. *Zanimanja*
4. *TOS*
  1. *Verbalne*
  2. *Numericke*
  3. *Spacijane*
5. *Upitnik vrijednosti*
6. *Samoprocjena sposobnosti*
7. *Pfofil odabira zanimanja (CDP)*
8. *SDS*

NACRT: Eksperimentalna i kontrolna grupa, prema uvrđenoj proceduri

SKOLE: SC1,SD1, BC1,BD1

UZORKA: 100 EKSPERIMENTALNE I 100 KONTROLNE

Validacijska studija baterije^{et} instrumenata

Instrumentarija

1. PMU1
  1. Upitnik profesionalnih interesa
  2. Samoprocjena vjestina
  3. Zanimanja
2. TOS
  1. Verbalne
  2. Numericke
  3. Spacijane
3. Upitnik vrijednosti
4. Samoprocjena sposobnosti
5. Profil sigurnosti u izbor zanimanja (CDP)
6. Nasa pitanja o izboru zanimanja
7. SDS

Cilj validacijske studije:

Provjeriti psihometrijske karakteristike instrumentarija,
Formiranje konacne baterije instrumentarija

Uzorak

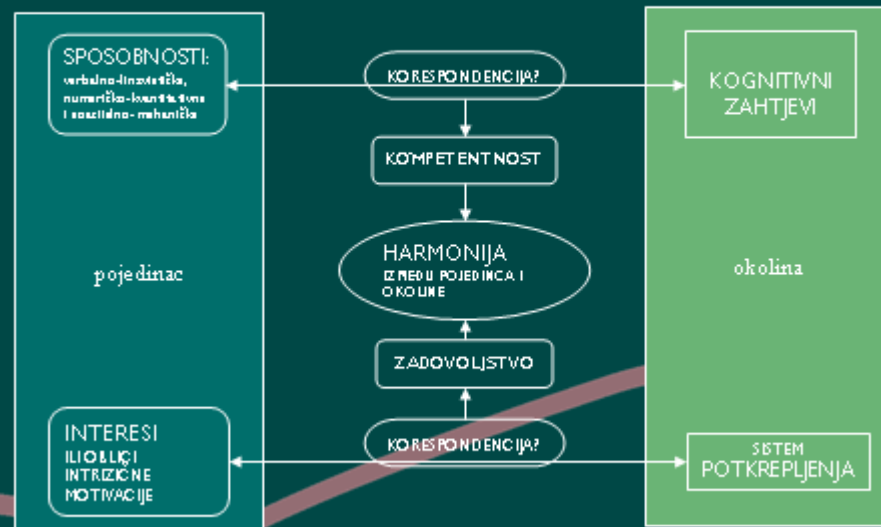
N = 250 - 300 (150 Sarajevo, 150 Banjaluka)

(2 razreda gimnazije x 30 ucenika + 2 razreda strukovne x 30 ucenika) x 2 lokacije; uzorak formirati od ucenika III razreda

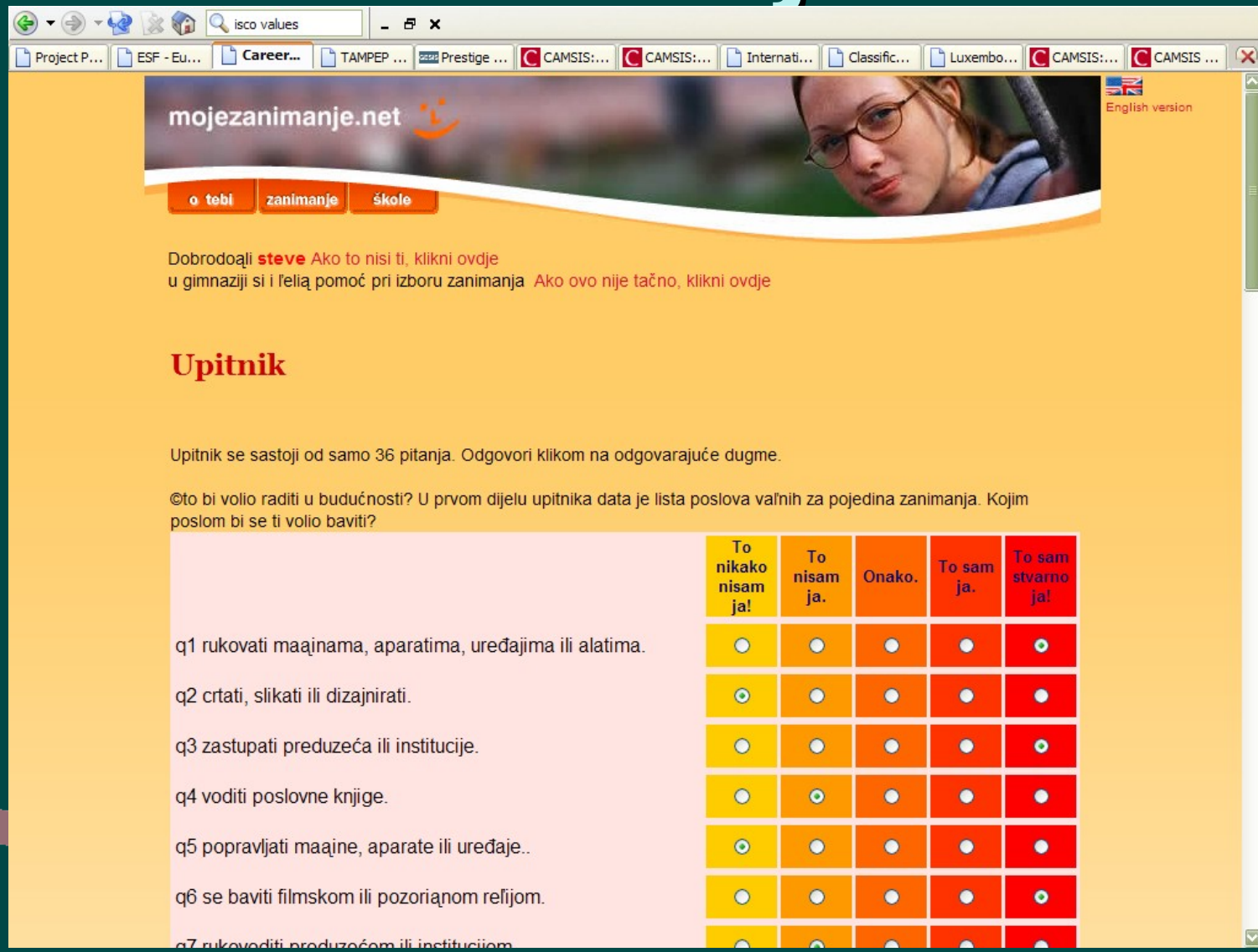
Skole

SA1, SB1, BA2, BB2

The person/environment fit

Kako predlažemo^{et} zanimanje

The screenshot shows a web browser window with the URL 'mojezanimanje.net'. The page has a yellow background and a navigation bar with buttons for 'o tebi', 'zanimanje', and 'škole'. A banner image of a young woman with glasses is visible. Below the banner, there is a welcome message and a section titled 'Upitnik' (Survey). The survey consists of 7 questions, each with five radio button options ranging from 'To nikako nisam ja!' to 'To sam stvarno ja!'. The first question is 'q1 rukovati mašinama, aparatima, uređajima ili alatima.' and the second is 'q2 crtati, slikati ili dizajnirati.'

mojezanimanje.net

o tebi zanimanje škole

Dobrodošli **steve** Ako to nisi ti, klikni ovdje
u gimnaziji si i traži pomoć pri izboru zanimanja Ako ovo nije tačno, klikni ovdje

Upitnik

Upitnik se sastoji od samo 36 pitanja. Odgovori klikom na odgovarajuće dugme.

©to bi volio raditi u budućnosti? U prvom dijelu upitnika data je lista poslova valnih za pojedina zanimanja. Kojim poslom bi se ti volio baviti?

	To nikako nisam ja!	To nisam ja.	Onako.	To sam ja.	To sam stvarno ja!
q1 rukovati mašinama, aparatima, uređajima ili alatima.	☐	☐	☐	☐	☐
q2 crtati, slikati ili dizajnirati.	☒	☐	☐	☐	☐
q3 zastupati preduzeća ili institucije.	☐	☐	☐	☐	☐
q4 voditi poslovne knjige.	☐	☒	☐	☐	☐
q5 popravljati mašine, aparate ili uređaje..	☒	☐	☐	☐	☐
q6 se baviti filmskom ili pozorišnom režijom.	☐	☐	☐	☐	☐
q7 rukovoditi preduzećem ili institucijom.	☐	☐	☐	☐	☐

et

Informacije o zanimanju

Project P... ESF - Eu... Ja TAMPEP ... Prestige ... CAMSIS:... CAMSIS:... Internati... Classific... Luxembo... CAMSIS:... CAMSIS ...

isco values

mojezanimanje.net

English version

o tebi zanimanje škole

Dobrodošli **steve** Ako to nisi ti, klikni ovdje u gimnaziji si i %eli' pomoæ pri izboru zanimanja Ako ovo nije taeno, klikni ovdje

informacije o Psiholozi

<< Mo%e' se vratiti na tvoju listu zanimanja pritiskom na dugme 'zanimanje' koja se nalazi na vrhu ekrana.

Tvoj profil
RIASEC
Profil posla

Psiholozi se bave proučavanjem psihickih ili dusevnih procesa i ponasanja ljudi, a svojim znanjima pomazu ljudima da budu imaju sto kvalitetniji zivot

Ovo su neki kursevi koji æe ti mo%da zatrebati
-this is a requirement:
Psychology Diplom

Te kvalifikacije mo%e' steæi u sljedeæim centrima:
UNIVERZITET U SARAJEVU
-there is space here for a special comment about the course in Sarajevo; but this comment has not been written yet.

UNIVERZITET U BANJALUCI
-there is space here for a special comment about the course in Banja Luka; but this comment has not been written yet.

Potra%i relevantne kurseve:
UNIVERZITET U BANJALUCI
UNIVERZITET U SARAJEVU
UNIVERZITET U SRPSKOM

Informacije na ONET ONLINE o ovom zanimanju

PSIHOLOZI

Psiholozi istra%uju i proučavaju mentalne procese i pona'anja %ivih biæa, prvenstveno ljudi. U praktiænoj primjeni rezultatima istra%ivanja koriste se za unapreðivanje kvaliteta %ivota pojedinca i ljudske zajednice. U%a su podruæja psihologa praktiæara: rad i organizacija rada, odgoj (i preodgoj) i obrazovanje, zdravstvo, zapo'ljavanje, profesionalna orijentacija, selekcija, rehabilitacija, obrana (vojska), socijalni rad, komunikacija i tr%a'te, promet (kao poseban oblik rada), sport i razliæita druga podruæja ljudske djelatnosti.

Ti poslovi ukljuèuju:

Područja djelovanja

		TV?	radio	plakati	website	email	telefon	Otvorena savjetovališta u Sarajevu i Banja Luci	U 4 izabrane škole
Ciljna grupa	Učenici osnovnih škola i roditelji	?	W	W	W	W	W	W	(S), W
	Učenici srednjih škola ➤ Zanimanja ➤ Univerziteti	?	S, W	S, W	S, W	S, W	S, W	S, W	S, W
	Studenti na univerzitetima > Zanimanja > Postdiplomski studij	?	S, W	S, W	S, W	S, W	S, W	S, W	S, W
	Zaposleni /nezaposleni > Zanimanja > Prekvalifikacija	?	W?		W?	W?	W?	W?	

Etička pitanja vezana za upotrebu interneta i email-a

- Efekti kompjuterskih i internetskih vještina
- Nedostatak preliminarnog ispitivanja
- Nekontrolabilnost intervenišućih psiholoških faktora ličnosti
- Privatnost ličnih podataka i rezultati procjene
- Nedostatak nadgledanja
- Tehničke greške
- Nedostatak ugovornog odnosa između ispitivača i ispitanika
- Nedostatak relevantnih podataka o testu
- Upitna konstruk-validnost
- Nedostatak informacija o ispitanikovom ponašanju
- Upotreba jednog metoda prcjene
- Problemi vezani za interpretaciju testa
- Nedostatak lične pomoći i podrške vezane za procjenu rezultata

Etička pitanja vezana za savjetovanje u savjetovalištu

- Potrebne jasne odredbe/etički kodeks

Prijedlog zanimanja

ISCO 88														
		Interesi			Sposobnosti			Vrijednosti			Aktivnosti			
		R	I	...	a	b	...	a	b	...	a	b	...	
...														
Geolog (Standardizirano)		5	4		3	3		1	4			5	3	
...														
Klienti														
Ponderirana abs. distanca		↓ 4	↘ 2	↘ 0	↘ 0	↘ 2	↘ 0	↘ -5	↘ 1	↘ 0	↘ 4	↘ 3	↘ 3	14
Distanca		2	1	0	0	2	0	-5	1	0	-4	3	3	3
...														
Standarizirano		3	3		3	1		6	3		4	2		
Σ Skale		22	21		33	12		21	51		12	18		
Items		HQ1	HQ4	...	SQ1	SQ4	...	VQ1	VQ4	...	AQ1	AQ4	...	
		HQ2	HQ5	...	SQ2	SQ5	...	VQ2	VQ5	...	AQ2	AQ5	...	
		HQ3	HQ6	...	SQ3	SQ6	...	VQ3	VQ6	...	AQ3	AQ6	...	
		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
Nermin														

ISCO-88

- Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja
- Sadrži pregled preko 4000 zanimanja klasifikovanih u grupe zanimanja
- Prvi put u internet verziji koja omogućava pretraživanje svim zainteresiranim

Bosanski i engleski jezik

Informacije: opis, fotografija, razumljiva informacija o određenom zanimanju, interesi, vještine, aktivnosti, mogućnosti

Više informacija specifičnih za B&H

Mogućnost promjene preko interneta

Hijerarhiski razvrstano

Europski standardi

Hijerarhiski razvrstano Informacije: broj studenata, kontaktni broj i el

Mogućnost pretraživanja

Katalog zanimanja / ISCO 88	
...	
123	Nauka o geologiji
1231	Geolog
...	

Mogućnost pretraživanja

Godišnji izvještaj o zaposlenosti

"Soft links"

Katalog "edukacija"	
567	Dipl. Geolog
...	...

Program info

Katalog obrazovnih institucija / institucija za prekvalifikaciju	
1	Visoko obrazovanje
11	Univerziteti u SA
113	Fakultet za xy
1132	Smijer Geologija
1132x	Prekvalifikacija za geologa
...	...
2	Srednjoškolsko obrazovanje
21	Gimnazija xy
...	...

"Hard links"

Upitnik Interesa internet ili na papiru

Da li sadašnji posao odgovara

... trenutni/budući putevi

Vještine, sposobnosti...

Sadašnje zanimanje

Dosadašnje obrazovanje

domaći / internacionalni

Kako to funkcioniše?

Popunjeno

Ciljevi za sledećih 12 mjeseci

Šta “ Moja karijera^{et} “ može ponuditi reformi obrazovanja u B&H?

- Sveobuhvatne informacije o obrazovanju, prekvalifikaciji i profesionalnoj orijentaciji
- Internetska, promjenjiva baza podataka za informacije o obrazovanju
- Model profesionalne orijentacije za budućnost

Mreža: proM^{et}ENTE

- Uloga: nosilac projekta.
- Odgovornost za:
  - Sveobuhvatno upravljanje projektom
  - Tekuće i završne izvještaje i evaluacije
  - Izradu baza podataka za zanimanja, kvalifikacije, obrazovne institucije
  - Izradu svih materijala za profesionalno savjetovanje: website, brošure
  - Kvalitet procesa savjetovanja
  - Naučnu validnost korištenih testova
  - Naučnu validnost individualiziranog savjeta zasnovanog na psihološkom profilu
  - Kontakt sa svim relevantnim pedagoškim institucijama, institucijama za zapošljavanje i statistiku
  - Trening osoblja za metode profesionalnog savjetovanja.

Mreža: SUS B&H

- Kontakt sa svim relevantnim ministarstvima obrazovanja
- Planiranje i implementacija svih medijskih aktivnosti
- Paid publicity activities, reklamiranje
- Učestvovanje u studentskim radio programima radi davanja profesionalnih savjeta
- Svakodnevno vođenje servisa za profesionalno savjetovanje u Sarajevu i Banjoj Luci koji su otvoreni 20 sati sedmično za savjetovanje sa ili bez zakazivanja, telefonsko ili email savjetovanje
- Svakodnevno vođenje dvoje zaposlenih savjetnika.
- Kontakt sa ostalim Evropskim univerzitetima u EU i jugoistočnoj Europi i sa njihovim servisima za obrazovno savjetovanje.

Mreža: SRCe

- Kontak sa partnerskim školama i implementacija projekta unutar njih
- Implementacija studentskih radio emitovanja vezanih za pitanja karijere uključujući i profesionalno savjetovanje “uživo”
- Planiranje i implementacija svih “outreach” aktivnosti
- the project in its existing annual presentation of all universities in Bosnia and Herzegovina for upcoming students.
- Svakodnevno vođenje četvero pomoćnika psihologa.

Zajednički rad

- Sedmični sastanci lokalnih timova
- Mjesečni sastanci cjelokupnog tima
- "Groupware"
- Upravljački odbor

Evaluacija

- Neformalna evaluacija napretka na sedmičnim i mjesečnim sastancima
- "Groupware"
- Formalna evaluacija projekta bazirana na okvirima od 6 i 10 mjeseci.
- Evaluacija osoblja
- Naučna efikasnost (krajem programa)

Samoodrživost

- Model u javnom domenu
- Model na website-u
- Jednostavno “online” obnavljanje informacija o obrazovanju
- Praktične vještine
- Omogućava ideje i za formalno i za neformalno profesionalno savjetovanje
- Konačna evaluacija će ukazati na najbolje komponente

MOLIMO VAS

- * Kritički osvrt pristupu modela profesionalne orijentacije
- * Mišljenje o eventualnoj suradnji za mart 2005
- * Problem: promjena u sistemu SSO
-

Moja karijera^{et}

- www.mojakarijera.com
- www.mojezanimanje.net
- www.promente.org
- www.sus.ba
- www.srce.co.ba

proMENTE

udruženje za psihološka
istraživanja i praksu